

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény Margitai József szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischel Fülöp könyvkereskedése, ide küldendők az előfizetési díjak, nyiltterek és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számítatnak.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetések elfogadtnak:

Budapest: Goldberger A. V. és Eckstein B. hird. irod. Bécsben: Schalek H., Dukes M., Oppelik A., Daube G. L. és társánál és Herndl. Brűnben: Stern M.

Nyiltter petitsorra 10 kr.

A »Csáktornyai Takarékpénztár«, »Muraközi Takarékpénztár«, »Csáktornya Vidéki Takarékpénztár« sat. hivatalos közlönye.

Gyümölcsészet.

I. Férges gyümölcs.

Ha valamely kertben sok a pondrós gyümölcs, akkor annak többnyire maga a tulajdonos az oka. Mivel a pondró fejlődését teljesen ismerjük, azért vannak már igen egyszerű szereink, melyekkel ezt a rovarot teljesen kipusztíthatjuk.

Gyümölcsösünket főleg két lepke álczája támadja meg, az egyik az *almapille* — *Garpocapsa pomonella* — a másik a *szilvapille* — *Grapholita funebrana*.

Az első az almában és körtében él, az utóbbi a szilvában; életmódjuk és irtásuk egyezik. Mind a két lepkefajnak évente két nemzedéke van, a lepke ugyanis föllép először április—május hónapban s még ebben az évben másodszor június—július havában. A lepke oly piczi, hogy alig lehet az idősebb gyümölcsfa kérgétől megkülönböztetni. Az *almalepke* nősténye petéit az érlelen almára és *körlére rakja egyenkint, a hol 8—10 nap mulva a fiatal pondró befurakodik az almába egész a magházig és főleg a fiatal magvakból él.*

Az álcza ürülete a bejáró nyíláson keresztül ürített ki. Néha az álcza még teljes kifejlődése előtt elhagyja a megrágott almát és új almába furakodik. Az álczák körülbelül 4—5 hétig élnek a gyümölcsben és azután elhagyják azt. Azok az álczák, melyek a nyári gyümölcsbe kerültek lesze-

delnek vele, vagy idejekorán lehullanak és fönkre mennek, ha a gyümölcsöt idejében megesszük.

Más álczák a később leszedett gyümölcsrel az eltartó kamarába kerülnek és ott lépnek ki a gyümölcsből, hogy valahol ~~helyet~~ találjanak a bebábozásra, de a legtöbb álcza még az érlelen gyümölcsből kilép és fonálon ereszkedik le a földre. Az első nemzedék május végén, a második nemzedékhez tartozók augusztus vagy szeptemberben arra a fára, melyen fölnevelkedtek föl-másznak, hogy a kérég repedései között biztos menedékhelyet találjanak az áttelelésre, a hol az álcza könnyű fonadékot készít; az első nemzedékhez tartozók 4 hétig nyugszanak itt, a második nemzedékhez tartozó álczák pedig áttelelnek itt, hogy azután bebábozzák magukat.

Ugyanilyen fejlődése van a szilvalepkének is és azért ezen két pillének irtásmódja is teljesen egyezik.

Az irtásra nézve első sorban gyűjtsük össze a lehullott férges gyümölcsöt, melynek legfőbbjén a jellemző kerek nyílás van, melyen keresztül a pondró beburakodott. A szilvafát rázzuk meg gyengén, mire a pondrós szilva le fog hullani és etessük azt föl a sertéssel, vagy járassunk kacsát a kertben.

De a gyümölcsenyészéstől legfőbb dolga az legyen, hogy a beszövedni akaró álczát elfogja, a mit azáltal érhet el, hogy a hernyócskák számára alkalmas buvóhelyet létesít, ha a fa köré rongyokat kötünk, a

hernyók szívesen alájuk bujnak vagy pedig őszszel brumata-ennyvel bekent papírost kössünk a fa törzsére, a mi a fagyaraszoló ellen a legjobb irtó szer s ha a papírost csak felső szélén köljük oda zsineggel, úgy tavasszal a papíros alatt tömegesen találjuk a hus színű hernyócskákat finom fonadékuk belsejében. Őszszel kenjük be a fák törzsét mézstejnek, vérnek vagy vályognak a keverékével s kenjük be a beszövedött hernyókat is, melyek aztán a tél folyamán fönkre mennek.

Tavasszal levakarjuk a fák kérgét és megtisztítjuk a lehámolt pikkelyektől, a mellett a hernyók elpusztulnak vagy a nap direkt fényének kitéve halnak el.

II. Teendők a gyümölcs értékesítés terén.

Az amerikai gyümölcs versenye mind nagyobb mérvet ölt, úgy, hogy már is gyümölcsstermelésünknek egész létalapját meg-támadta. Csupán arra a körülményre kell utalnunk, hogy Amerika exportképességét nem csak a mi kiviteli államainkra nézve terjesztette ki, hanem ez év folyamán már Budapestre érkezett nagyobb szállítmányu amerikai alma, mely a hazai gyümölcsrel szemben versenyképesnek bizonyult. A bécsi és berlini piacon pedig az amerikai alma rendes fogyasztási cikk. Amerika veszedelmes versenyképességének titka első sorban is az olcsó szállítási díjakban rejlik, a mennyiben pl. New-Yorkból a fuvardíj a Németországba

T A R C Z A.

Furulyaszó

Furulyaszó méla szava
Rezg a néma völgyön át;
Barna szemű bojtár fujja,
S legelteti kis nyáját.

Kopár bércznek fokára ül,
Honnán messze szerte lát,
Furulyáján panaszosan
Kesergő el bánatát.

A falnak virági közt,
Volt neki is bimbója,
Életét is odáda vón,
Csakhogy ötlet megója.

Szerelmnek lángja égett
Mindkettőjük keblében;
Boldogságtól áradozva
Éltek csendben, békében.

De az ádáz, mostoha sors,
Kancsal szemmel nézett rá,
S boldogságuk rózsalénczát
Szétszakítani — akará . .

Hervadt, fonyadt, mint virágszál,
Melyet emészt a fereg;
Ő is nyíló rózsza vala,
Mig keserv nem ejté meg . . .

Végsőt dobbant piczi szive,
Rálehelt a zord halál;
Sirba tették . . . — és a bojtár
Nyugtot sehol — nem talál . . .

* Elmereng a róna tájon,
Elbarangol bus kelke,
Mint tavasszal elkalandoz,
A himes szárnyu lepke.

Bánat üzi, öröme nincs,
S kérhetnék bár esedklőn,
Csak ez egyet játsza folyton:
»Volt nekem szép szerelóm« . . .

Egy hűtlenhez.

Belenéztem éjfekete
Szemedbe,
Boldogságot olvastam ki
Belőle;

Hej! beh megcsalt az a két szép
Parázsszem,
Mégfosztott a boldogságtól
Egészen . . .

Lángoló tűz égett bennök
Lobogva,
Áhítattal tekinték e
Lángokba

S míg azt hittem, boldogságom
Itt lelem,
Ez hamvasztá el utolsó
Reményem . . .

Haller Jenő.

A „bosszu.“

— De remélem, eljön?
— Én? . . .
— Természetes, hogy ön.
— Szeretném tudni, hogy kerülök én oda?
— Nagyszerű. Én ott leszek s így Önnek is ott kell lennie, mondá Jolán kissé merészen és kihívóan.

— Nos és ha nem megyek? . . koczkáztatja meg a kérdést Kálnay . . .
— Akkor . . . akkor nagyon kaczer leszek és még csak fel se hozom a nevét a majálison. Hallja? Érti? Én . . . én nem említem fel a nevét!? És baljóslólag ránézett villogó szemeivel Kálnayra.

— Pedig én még sem megyek el, mert nem egyeztem bele, hogy kegyed elmenjen s mégis el akar menni . . . Különbön ott lesz Gál Pista barátom, majd az informál engem mindenről. Tehát nem említi? . . . kérdé a fiatal ember nevetve.

— Egy hanggal sem; meg lehet nyugodva mondá Jolán durczásan.

— Ugy hát rendben vagyunk. Adieu! Jó mulatást!

— Jó napot! Viszont! köszönt vissza Jolán s szívében nagy vihar dult.

szállított gyümölcs után métermázsanként nem több, mint 3 frtot tesz ki. Ugyanez az összeg Magyarországon, gyorsárszállítás mellett már 600 kilométer távolságnál terheli a gyümölcsöt. Hozzá járul ehhez az, hogy az amerikai gyümölcscesel szemben Európa védvama általában igen gyenge, nekünk pedig védvámunk egyáltalában nincsen. Végre az amerikai előnyben van felettünk azért is, mert csak egy-két kipróbált fajtát termel; egész dominumok vannak, melyeken 10.000—20.000 ugyanazon fajú almafa gyümölcsözik; nálunk egy-egy kert sincs, a hol legalább 10—20 fajtát ne találánk. Mindent egybevetve, Amerika előnye éppen elegendő arra, hogy teljesen a nyakunkra nőjön és csodálatos, úgy látszik, mint ha ezzel a veszedelmmel mit sem törődne. Kétségtelen pedig, ha nem igyekezünk védekezni, gyümölcs-termelésünk jövedelmezőségének sorsa mihamar eldőlt.

Feladatunk mindenek előtt az — és ez állami feladat — hogy gyümölcskereskedelmünk kifejlődését a vasúti díjtételek leszállításával elősegítsék, mert ma tavolabb fekvő vidékek egymás között sem cserélhetik ki gyümölcs-szükségletüket haszonnal.

Szervezni kell azután a gyümölcs kereskedelmet is. Ez irányban az Omge már megtette a kezdeményező lépést, a mennyiben a vidéki érdekelttség bevonásával megállapította azon módot és eljárást, a mely szerint a gyümölcs-termelő gazdák szövetezettel igen egyszerűen szervezhetnek gyümölcs-terményük értékesítése céljából. Az értékesítés feladatát a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetezete vállalta el, mint központ, a mely a vidéki szövetezetek gyümölcsét a központi vásárcsarnok útján értékesíti s szükség szerint kiviteli piacot is szervez. A megszállva tartott kiviteli piacokon való térfoglalás mellő, szükséges és nehéz feladat arra, hogy a szövetezetnek ez irányú akezőjét a földművelési kormányzat is teljes jóindulattal támogassa. A gyümölcsértékesítő szövetezetek tervezetét az O. M. G. E. minden érdeklődőnek készséggel rendelkezésére bocsátja; ez alapon már ez évben megalakulhatnak a szövetezetek, a melyek a maguk szervezetében hathatós segélyre lehetnek a

gazdáknak. Ez a szövetezés azonban még nem fordítja el tőlünk az amerikai verseny veszélyét. Tisztában kell lennünk azzal, hogy friss gyümölcsünk legtöbbjére a kiviteli értékesítésnél jövő nem vár. Az ipari feldolgozásra kell mindinkább áttérnünk. E téren is a szövetezeti tevékenységre vár a feladat nagyobbik részének megoldása, azonban az államnak is fokozott mértékben a termelők segítségére kell sietnie, nem csak az ipari vállalatok felkarolása, gépek kiosztása révén, hanem egyuttal minden beható eszközzel oda kell hatnia, hogy vidékenként csak néhány helytálló fajta legyen a termelés anyaga; e nélkül a gyümölcs-termelésnek nincs racionális jelentősége.

Milliók forognak koczánk. Ha erre a kérdésre kellő figyelmet nem fordítunk s idejekorán hozzá nem látunk a tettekhez, akkor ma-holnap a gyümölcs-termelés is azon termelési ágak közé lesz sorozandó, a melyek jövedelmezőségüket veszítették; és a magyar gazdaközönség zsebe ismét megkönnyebbül néhány millió forinttal.

A szederfa termesztés és selyemhernyó tenyésztés.

(Folytatás.)

A gubók ára az utóbbi években tetemesen leszállt, — a beváltási ár jelenleg a gubókat osztályozva: 1 frt 50 kr. és 5 kr. kilogrammonként, — úgy, hogy a felnőtteknek nem jövedelmez azok tenyésztése; de ha ezt elhanyagoljuk, tönkre megy selyemtenyésztésünk, végpusztulásnak indul egy oly iparág, mely egykor büszkesége volt az országnak.

Újabb időben teli s teli vagyunk panasszal a »nehéz idők« miatt. A gazdasági válság — így mondják minden oldalról — tönkremenettel fenyegeti a nemzetet. Az igaz, hogy gazdasági viszonyaink nem élnek valami irigyelni való boldog korszakot; a nép vagyónát pusztítja a phylloxera, dról féreg, hesszeni légy, a gabonának nincs ára, de hogy ebben a tekintetben oly sötét jövőnek néznénk eleje, azt egyszerűen kétségbe kell vonnunk.

Nemzetünk gazdasági forrásait a lehetőség határáig még nem merítette ki, ily állapotról még nem beszélhetünk

A selyemtermelés, hogy mily jövedelmező foglalkozás, azt már bizonyítgatni felesleges, s hogy még sem tud csak kissé számbavehető tért is hódítani az majdnem megfoghatatlan.

Azon nem lehet csodálkozni, hogy az egyszerű földmives nép önmagától nem tudja megragadni még az önként kínálkozó körülményeket sem; mert már természeténél fogva erősen zárkózott az új, meg nem szokott dolgok előtt, s csak az előtt hajol meg, a mit már kézzel fogható eredményében tesznek elé.

A kik azonban állásuknál fogva a nép hivatott s közvetlen vezetői, mint például a tanítók, azok igenis a község lakosainak nem csak a művelődés, hanem a közvagyonyosodás terén is óriási munkát végezhetnek minden legkisebb fáradság nélkül. Hiszen a közvagyonyosodás emelése a legbiztosabb garancia a kultúra terjedésének.

Nem szóval, beszéddel, egymás biztatásával, hanem a komoly cselekvéssel, jó példával kell fellépni.

A selyemtenyésztésben elért eddigi eredmény is a néptanító elismerésre méltó buzgalmának, ügyszeretetének volt köszönhető. Apostolok ők e dolognál is! Szakértelemmel a tanító a község lakói között nem csak szép jövedelmi forrást nyit meg, hanem értelmeket fejleszt, sőt bizonyos értelemben erkölcsi életükre is hatással van. Ne ejsünk el egyetlen módot sem, mely anyagi s erkölcsi haszonnal jár.

Mivel azonban, — mint előbb is említém, — a selyemtenyésztés a felnőtteknek nem jövedelmez a cselekvés súlypontja e szerint természetesen a népiskolára esik.

Szerény nézetem e tekintetben az hogy szükségesnek tartanám, hogy a selyemtermelés elengedhetlenül kötelező legyen mindazon népiskolára, a hol a helyi viszonyok azt indokolták teszik; s ha a népiskola veszi kezébe, ha a népiskola kedvelti meg a nép gyermekeivel, a jövő nemzedékkel ezen új jövedelmi forrást, akkor nincs mit aggodnunk a selyemtenyésztés jövőjére nézve. Elterjesztésére a nép- és ismétőiskola tanulóit jól fel lehet használni, mert a gyermekek 6—15 éves korukig nehezebb munkát úgy sem képesek igen végezni s így az általuk képviselt munkaerő teljesen haszon nélkül nem veszne el.

A kérdés már most az, hogy hogyan vegyen időt az iskola a selyemtenyésztéshez? Ha szakszerűen és biztos sikerrel akarjuk tűzni a selyemtenyésztést, ahhoz bizonyos kellő utánnézés, egy kis fáradság, ehez ismét elegendő idő szükséges. Ezt is meg lehet azonban oldani a nélkül, hogy az iskola egyéb tanítási célja rövidségeit szenvedje. A selyemtenyésztéssel való foglalkozás legnagyobb részét a kisebb községek osztattalan népiskoláinak jutna. A felsőbb osztályok begyakorlása a kezelésbe nem igényelne annyi időt, hogy érezhető veszteséget okozna. A többi már csak a jó tapintat kérdése. A tulajdonképeni iskolai tanítás érdeke sem szenved az által, ha tanítványaink az úgy nevezett »csendes foglalkozás« helyett, olykor-olykor a selyembogarakat gondoznák. S ha a hasznából egy kis osztalékot a gyermekeknek is juttatunk, az okos szülők szívesen és örömmel nézik, ha gyermekeik akár napestig is az iskola gazdaságában munkálkodnak.

Természetesen a tanítónak a kezdet nehezéget fog okozni, de csak látszólag. A szeder-mag gyűjtést, elvetést, gondozást, a csemleék körüli elhánást csakis a tanulókkal végeztessék.

Kálnay Ernő ideálja volt Szávay Jolának s ez mindent megmagyaráz. Bizalmas lábon álltak.

A nap leáldozott. Bucsusugarai bearányozták halványan az s...i erdőt. A zene végső akkordjai is elnémultak s most szünet és szünet...

A kedves mamák házi dolgokról csevegnek, míg eközben libegő párok sétálnak, kipirult, rózsás arccal a paronyban, az árnyas lombok mystikus félhomályában... És sugnak egymás fülebe édes, andalító, boldog »igen-t... Még a szellő is szerelemről suttyog...

Jobbra a táncz helytől karonfogva lejt egy ifjú pár: Jolán és Gál Pista.

Mindkettő ki van hevülve a tánczról; alig tudnak beszélni.

Lázus mohaóssággal fordul most hirtelen Jolán a kiküldött tudósítóhoz. Hőféhér, gömbölyű jobb karját hirtelen előrántja Gál karjából és izgatottan, kiváncsiságtól gyötörve kérdi tőle: — Mondja csak Gál ur, de igazán mondja meg, itt van Ernő? ... Az Istenre kérem mondja meg...

Ijesztő siri csend követte e szókat. Az ifjú kissé meg akarta kinezni a gyöngéd, gyönyörű, aggódó leányt.

A kínos csend nem sokáig tartott s megszólalt a fiatal ember kissé fátyolozott hangon:

— Nagysádom! Ernő nincs itt, nem is lesz itt, de eljön — élénk.

Az eddig magába fojtott öröm előtört rejtekéből s a komor vészés felhők eltűntek a homlokokról. Az egész teremtesen a boldogság derűje ömlött el. A sápadt arc visszanyerte örök vidámságát és skarlátszínű rózsák pompáztak rajta ékesen.

A beszéd ezzel véget ért. Felhangzott az orpheusi zene és Jolán önelégülten, pajzánul lejtette egyik tourt a másik után.

Ha közbe-közbe setét scepticismus szállta is meg egy pillanatra, villámgyorsan rebhent el a légben és félig susogva ejté ki: »Hiszen jön... jönnie kell... megígérte... És még sem ment el...«

Emlut a majális. Ernő repeső örömmel várta imádottját. Készt az alkalom s csak egy hét múlva találkozhattak...

— És nagysád, hogy mulatott? kérdé Ernő kíváncsian.

— Kitűnően... Maga ugyan derék ember; így kellett zavart beváltania... No de azért igen jól éreztem magam. Nem is jutott magam rossz ember eszembe... szólt Jolán kissé habozva, ingatagán s elpirult.

— Igazán nem?

— Bizony nem ám... (Ernő mosolyog)... no ne higgye el, mert mindjárt maga volt az első, a ki után, érdeklődve, kérdezősködtem. Pedig nem érdemelte ám meg. De máskor — remélem — nem tesz próbára?...

— Oh! nem. Kegyed kiállta próbát. Mint megtisztult nemes fém került ki a kohóból s foga-dom, — itt a kezem — hogy ezentul bármikor rendelkezésére állok.

Egy előfeszítő szempillantás, egy jószág mosoly és egy meleg, sokat kifejező kézszorítás volt rá a felelet...

Haller Jenő.

Az első két évben a tanítványokkal együtt foglalatostkodik a selyemhernyók fölnevelésében, a 3-ik és következő években csak két hetes korukig nevelti az iskolás gyermekekkel, azután pedig a mennyiségnek körülbelül felét a növendékek között kiosztja. Azért nem mindjárt a kikeltetés után, mert az apró hernyócskák sokkal nehezebb az elbánás és azért csak felét, hogy, — a többi felügyelete alatt közösen nevelvén, — folyton lássák, mint egy ismétlésül, a helyes elbánást.

Az egész idő alatt a legnagyobb ellenőrzés kívántatik. S ha a hernyók begubózása megtörtént, beszámolnak a tanítónak. A gubó mennyisége arányában lehet akkor láradságuk jutalmát kiadni.

A gyermekek tanítójuk példája után indulva, örömmel és gondal ápolják, etetik a reájuk bízott hernyókat. Hiszen az az egyedüli, a mit teljesen sajátjuknak mondhatnak, minek ápolása egészen reájuk van bízva, a mit derekasságuk által ők maguk szereztek, s a mi — habár nem sokat, de fáradságuknak megfelelő — hasznot hajt. S hogy mily nagy és jótékony e foglalkozás a gyermekekre nézve nevelési tekintetben is, arról úgy hiszem nem szükséges bővebben szólnom. A tanító játszva vezeti be a rendszeres és czéltudatos munkásságba, s így tevékenységének munkakört találván, nem lesz ideje a sok rosz elkövetésére; pontossághoz, rendhez, takarékosághoz szoktatja, — hangsúlyozva a gondoskodást, mert takarékosyagra nem tanítani, hanem szoktatni kell; elősegíti azt, hogy a gyermek megtanulja a fákat becsülni, szaporítani.

Ennyi jó oldala lévén ez iparágnak, valóban megérdemli széles körben való elterjesztését. Erre pedig csakis a néptanítók és a népiskola hivatottak.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Mióta lábra kapott azon nézet, hogy a tanítók A. B. C-je hatalmasabb fegyver a katonák szuronyánál: azóta belátták azt is, hogy nem az, a hatalmas és boldog állam, a mely jól szervezett katonasággal rendelkezik, hanem az a melynek polgárai értelmesek és vagyonosak. Mert az értelem és vagyon volt örökké azon két nagyhatalom, mely a világot kormányozta. Ezeknek köszönhetjük összes vívmányainkat, a mit a tudomány, művészet, földmives, ipar és kereskedelem terén elértünk, ezek nélkül sem a békében, sem a háboruban boldogulni nem tudnánk.

A magyar nemzet jövő boldogságának a kezdete is ott lesz, ha tagjai, a népmilliói az okos munkásságra fektetik alapkövét úgy a családi, mint a közboldogságnak.

A ki ezek közül bármelyiknek az istapolásához vagy továbbfejlesztéséhez tehetsége szerint akár szellemileg, akár anyagilag hozzájárul, szolgálatot tesz hazájának és leróta kötelességét nemzete iránt.

B. A.

(Vége.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Deák Ferencz** szülőházának emléktáblával való megörökítése határnapjaul a folyó évi május hó 3-án tartott trvh. bizottsági közgyűlés 12502/90. jk. számú határozatával folyó évi augusztus hó 8-ikát tűzvén ki, ez alkalomra az ünnepély rendjét a kiküldött bizottság a következőleg állapította meg: Augusztus hó 8-án délelőtt 9 1/4 órakor indulás Zala-Egerszegről—Bakra külön vonaton, onnan kocsin Söjtörrre; Söjtörön délelőtt 11 órakor istenitisztelet a plébánia templomban, melynek végez-

tével az ünneplő közönség Deák Ferencz szülőházához vonul, hol az emlékbeszéd megtartatik. Az emlékbeszéd befejezése után visszautazás kocsin Bakra és onnan ismét különvonaton Zala-Egerszegrre a Baross-ligeti vendéglőben tartandó társas ebédre. Erről a törvényhatósági bizottság tagjai azon felkéréssel értesítettnek, hogy az ünnepély fényének és méltóságának emelése tekintetéből minél számottevőbban megjelenni sziveskedjenek.

— **Kiküldetés.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter Dekány Mihály és Nagy Károly csáktornyai áll. tanítóképző-intézeti tanárokat a kassai gazdasági tanintézetben a képző-intézeti tanárok részére augusztus hó folyamán rendezett 4 heti gazdasági tanfolyamra államköltségen kiküldötte.

— **Jutalmazás.** A m. kir. honvédelmi miniszter Kajsza Ferencz helybeli csendőrsparancsnokot a közbiztonság szolgálatában tanusított ügybuzgó és eredményteljes működéséért Ó Felsége születés napján kiosztani szokott jutalomösszezből jutalomdíjban részesítette.

— **Áthelyezés.** Deutchbauer Józsefet, a helybeli szt. Ferencz-rendű zárda tagját Kapronczára helyezték át s helyibe onnan Makarics Mákártot rendelték Csáktornyára.

— **A kir. tanfelügyelőség** hivatalos helyisége augusztus 1. napjától fogva a zalaegerszegi polgári fiu-iskola épületében leend.

— **Tüzérségi czéllövészet.** Naponként kivonul a Csáktornyán s vidékén elhelyezett tüzér dandárok egy-egy csapata Szt-Rókus majorhoz, a honnan Dekánovecz irányában éles töltéssel czéllövészeti gyakorlatokat végeznek. A dekanoveczy, őrségi és beliczai mezőn felállított gyalogságot, lovasságot, ágyut sat. ábrázoló, álló és mozgó alakok nagy részét Szt-Rókusról csakis látcsóval lehet a nagy távolság miatt kivenni. A mozgó szerkezetű alakokat sodronyon a távolban lovak vonszolják. A szilvágyi határban a czéltáblák s alakok vonalában egy örtrony van felállítva, a honnan az ott működő tüzérlisztek a Szt-Rókusról ide lött lövegek találó képességét s hatását figyelik, azokat feljegyzik s észleleteikről a szt-rókusi magaslatocon levő czéllövőknek telefon útján tesznek jelentést. E hó 29-én rendkívüli érdekes czéllövészet tartott, a melyen szépszámu közönség volt jelen. Egy egész tüzérezred vonult ki 32 ágyuval, teljes táborig létszámban s felszereléssel. A szt-rókusi dombokról minden ágyu 10, tehát összesen 320 lövést tett füstnélküli puskaporról s robbanó golyókkal. Érdekes látványt nyújtottak messze a levegőben s a földön szétrobbant golyók, melynek füstje után a nagy távolság (több, mint 3 kilométer) daczára is tájékozhatta magát a tüzérség a lövés eredményéről. A lövés gyakorlatokon minden nap megjelenik Lipóti Szt-Rókus főherczeg Ó Fensége, a 29-én tartott gyakorlaton jelen volt Horsetzky tábornok is.

— **Csáktornya mezőváros** 1896. évi számadásainak összeszes kimutatása jelent meg, melyből megtudhatjuk, hogy a múlt évben a község bevétele 61,072 frt 28 kr. volt. A kiadási rovat ugyanannyit mutat 1386 frt 17 kr. pénztári maradvánnyal. A kiadások fedezéséhez a város adófizető közönsége 7633 frt 89 kr. pótdóval járult. A város vagyona 919,020 frt 53 kr., tartozása 466,987 frt 71 kr., tehát a tiszta vagyon 452,032 frt 82 kr.

— **Hadgyakorlat.** A cs. és kir. 5. sz. dzsádszerezd helyben állomásozó csapatjai m. hó 26-án vonultak el Varasd felé hosszabb ideig tartó őszi hadgyakorlatokra.

Ugyanazon napon vonult be Dráva-Vásárhelyre és Zala-Ujvárra két, Eszéken állomásozó tüzér dandár, hogy a Szt-Rókus környékén vége menő, éles töltényekkel való lövés gyakorlatokon részt vegyenek.

— **Első mise.** Mráz Maurus helybeli születésű szent Ferencz-rendű áldozár a ki theologiai tanulmányait Rómában végezte, ugyanott mondta m. hó 26-án első miséjét.

— **A Muraszabályozás** ügyében Regedében múlt hó 21-én összeült vegyes bizottságban az osztrák és magyar kormány képviselői is részt vettek. Az ebbeli tárgyalások eredményei, a melyek teljes megegyezéssel végződtek, m. hó 23-án jegyzőkönyvbe vétettek. Meg lett állapítva, hogy Stájerország részén Regedétől Kellerdorflig már ezideig véghezment munkálatok berekesztessenek akképpen, hogy mindkét állam a saját területén véghezvitt munkálatokat sajátjából fedezze. Azon helyeken, hol a határok találkoznak, ott a munkálatok költségei közösen fognak fedezetelni. A munkálatok mielőbb, de legfeljebb 1898. elején fognak megkezdődni. A Rácz-Kanizsáig szabályozandó vonalnak építési ideje nyolcz évre lett meghatározva. A folyónak szabályszerű szélessége 76 méterben állapított meg. A partvédepmények magassága éppen olyan leend, mint a milyen már Stájerország vonalán létesített műveknek a magassága. A minimális szélesség 25 méterrel állapított meg.

— **Huszárok Légrádon.** A pápai, egerszegi és körmendi 7. honvéd huszárezred, ezredese élén, usztatási gyakorlatokat tartott m. hó 26-án d. e. 10 órától d. u. 3 óráig. A gyakorlatok fényesen sikerültek. Három óra után, Czifra András pápai születésű közlegény fürdött, de a rohanó ár elragadta s mielőtt kimenthették volna, belefullt a vízbe. Ez ideig még nem fogták ki. Huszonhetedikén a pécsi 10-ik sz. ezred tesz kísérleteket s azzal visszatérnek.

— **A Szt-Anna-napi bucsu.** Az évenként megtartott Anna-napi bucsu ezental végleg elmarad az iparosvilág nagy öröme s csak a Szt-Mihály napit ülik meg.

— **Muraszombat** község képviselő-testülete m. hó 10-én tartott ülésében egyhangu határozattal 10.000 frt hozzájárulást szavazott meg a tervezett alsó-lendva—muraszombat—regedei vasutra. Ugyanezen ülésen elvbene elfogadtattott azon indítvány, hogy ezü hozzájárulás, továbbá a városházépítés és a városi csatornázás keresztülvitelére 40.000 forint kölcsöntőkét vesz fel a város amortizációjára.

— **Felhívjuk** a fővárosba utazó t. közönség figyelmét Kövesi Nándor előkelő és nagy étterme, (VII. Erzsébet-körút 27.), a hol kiváló ételek és italok, szolid árak, pompás kiszolgálás biztosítják a vendégek teljes megelégedését. Ezenkívül esténként nagy katonazenekar játszik szabad bemenet mellett.

Vasuti menetrend.

Budapest felől: érk. 1.14 ind. 1.17 (gy. v.); 5.51—6.06 (p. v.); 12.57—1 (gy. v.); 4.01—4.15 (p. v.); é. 9.56 (v. v.) **Prágerhof felől:** é. 4.36—4.39 (gy. v.); ind. 5.52 (v. v.); 10.50—11.00 (p. v.); 3.59 4.02 (gy. v.); 9.55—10.07 (p. v.); **Z-Egerszeg felől:** é. 8.42, 9.42; i. reg. 6.00, d. u. 4.28. **Varaszd felől:** é. 4.18, i. 4.44, 5.38—6.15, 10.55—11.44, 12.50—1.20, 3.50—4.20, 9.30—10.17 órakor.

Felelős szerkesztő: **MARGITAI JÓZSEF**
Segéd-szerkesztő: **ZRINYI KÁROLY.**
Kiadó és laptulajdonos: **FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR.)**

Sve pošiljke se tiuč zadržaja novinah, naj se pošiljaju na me **Margitai Jožefa** urednika vu Čakovcu.

Izdateljstvo:

Knjižara **Fischel Filipova** kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

nahorvatskom i magjarskom jeziku izlazdeči društveni znanstveni i povučljivi list za puk

Izlazi svaki tijeđen jedenkrat i to: vu svake nedelju.

Predplatna cena je:

Na celo leto 4 frt

Na pol lela 2 frt.

Na četvert leta . . . 1 frt.

Pojedini broji koštajē 10 kr

Obznane se poleg pogodbe 1 fal računajū.

Službeni glasnik: »Čakovečke Šparkasse«, »Medjimurske Šparkasse«, »Šparkasse Okolice Čakovca«, i. t. d.

Medicina i čovječanstvo.

Vu procesi našeg ogranizma nalaze se pod brižljivim nagledavanjem doktora, i — treba im pravedno priznati — oni ih brižljivo prate. No na jeden put, čim se pojavi svršetak kojeg bilo mehanizma, a oni poviču: »čovjek je vumrl«. Eto, to je taj posljednji proces, kojega još nije nauka izpitala, niti opredelila.

Smrt — to je svršetak procesa dihanja i kolanja (cirkuliranja) krvi, proizašal on makar iz kakvih zrokov. Čovjeka, koji podpadne pod taj svršetak, smatraju, da je vumrl. Okupaju ga, nakinče, položiju vu vuzku raku, ostavljaju ga stanovito propisano vrēme, navadno nahladnom mjestu, i najposlje vsake fele obredima predaju ga zemlji, to jest, daju ga na aldov črvom i truležu (gnjiloči). Samo kad kada nastane pitanje: da li je doista vumrl ovaj ili onaj čovjek, vu kojem se prekratilo dihanje i zastalo kolanje (cirkulacija) krvi? Naša krv ima svojstvo, da prestane, čim joj se pokret zaustavi, i vu tom stanju čovjek zaufano ne more živet. On je doista vumrl, ako ne diše, ako mu srce i žila ne kuca, to jest, ako nema kolanja krvi. No, tu se predstavlja drugo vazno pitanje: da li ima sredstva, da se ponovi to dihanje i kolanje krvi?

Na priliku čovjek se vtopi, izvadili su

ga iz vode. On je vumrl od vudarca, po tom, kaj nije mogel da diše pod vodom ili morjem. Kolanje krvi, razumēva se, zastalo je i ona se zgusnula, a dihanje prestalo: čovjek je vumrl! Drugi se obesil ili su ga obesili: on se zadušil, pak i on vumrl od vudarca: no sklinuli su ga sa vješala (galgah) i predali doktorom. Tretji je izgorel, to jest, nadihal se ugljene kiseline ili ugljika, i taj je vumrl od vudarca dihanje je prestalo zajedno s kolanjem krvi, koja se zgusnula. Napokon četrti po uzrocima fiziologijskim, koji su nagonili krv vu glavu, vumrl je od vudarca, i ovi pojavi smrti dokazuju, da je taj čovjek skoncal življenje.

Doista, ostavite sve te ljudi prez ikakve pomoći, zavite ih, položite ih vu grob, — pak će te ih i zakopati. Vu njima, nedvojbeno, ne će se pokazati niti najmenjšega traga života. No primite ih s pomoćjum čulljivoga i spametnoga doktora, pak će te ribanjem (trljanjem), vještačkim naduvenjem pluća, raztvaranjem žila (pušćanjem krvi), parenjem i galvaničkim spravama povrnuti kolanje njihove krvi, pokrenut će te je po njenom poznatom putu; povrnuti će se dihanje, a malo po malo i saznavanje života. Čovjek oživi. Znamenuje anda, da nije vumrl, ili dopustimo da je baš vumrl od slučajnih zrokov, ali pokedob su se ti zroki odstranili, povrnul se i život.

Drugi ljudi iztrošivši sile (jakosti), ili s drugih fiziologijskih zrokov, koje doktori još nisu točno izpitati, padnu vu bečuvstveno spavanje ili letargiju. Dihanje prestalo ili je postalo sasvim neprimjetno; tēlo ohladilo, okrutilo se, i izgubilo svaku sposobnost osjećanja. I po nesreći čovjek, koji padne vu to strahovito stanje, ostaje pri umnoj svēsti, to jest, njegovi moždjani organi mogu opaziti vse vanjske uplive; ali vsa primoravanja volje nisu absolutno moguća, da pokrenu ni mali prst, niti da pokažu znamenje života. I njega tulikajše navadno okupaju, položiju vu raku, odneseju na grobje i zakopaju i stopram pod zemljom, kad ga zemna toplina vugrije, tēlo se njegovo, kak smo prvlje rekli, povrne životu.

Strašno je predočiti sebi taj čas probudjenja! Raka pukne od uzaludnog usiljavanja. — ruke su izjedene (pojedjene) od oćajanja (zdvojnosti) i gladuvanju, i nesrećnih, počem se odmah zaduši s nedostatka zraka, vumira vezda stopram vu istinu. Stopram poslje nekog vremena slučajno odkrije se ta strahovita, grobna tajna. A medju tim spodobne pēlde (prinjeri) nisu rēdki, i vekši del onih, koji vumiraju od zimicah, kak vužganih, tak i nervoznih, more da padne vu to letargijsko stanje.

Napokon ima još jeden rēd onih, koji vumiraju od suhe bolesti (sušice, heftike).

Z A B A V A

Prevudjeni Mezga Pavel.

Ja proti tomu nikaj nemrem, da se je čovjek, čju zgodu ovdē hoću pripoviedati, baš Mezga Pavel zvāt. On bi se doduše bil mogel zvati Halec Peter ili Pongrac Lovrenz; ali jer ja istinu ljubim, tak anda se je zval Mezga Pavel, a bil je tam od nekud iz Subotice ili Podturna rodjen, a ktomu je bil konjski trgovac, koj je svojom živom robom puno po svietu putoval, svi sejme na sto vur okolo pohadjal i u svakom selu, gde se je dobra trgovina nanudjala, se u pravo vrēme postavil.

Radi toga je bil i posvud poznat i, jer je na svojih putovanjih mnogo toga sazual, te do grla novostjami pun bil, svi su ga rado vidili, i kam je goder u krēmu došal, svigde su mu seljaki odmah prostor načinih i okolo njega se sgrnuli, za da nekaj o teku stvarih po svietu čuju.

To je tak išlo, dok nije pred nekolikemi lieti u Budapešti cholera buknulla te su se zdravstveni savietniki i kotarski predstojniki proti njoj dušom i tielom borili, za da taj nepozvani gost, koj je u Budapešti tak strašno haračil, nedođe kroz cielu Magjarsku pak i u Medjimurje.

Usljed toga su letele i u svako naj-

manje selo štampane naredbe, koje su propisavale, kaj se sve ima činiti, da se taj neprijatelj čoviečanskoga zdravlja i života preko granice nepusti, i ako je gde koj biro, tu punu dijačkih i grčkih riečih naredbu ne mogel podpuno razmeti, tak se ja sad neufam prosudjivati, kto je tomu bil kriv, jeli oni preveć vučeni doktori, koji su ju izdaval, ili oni premalo vučeni birovi, koji su ju čeli.

I baš u to vrēme se je Mezga Pavel nekaj okolo kottoribskoga kolodvora popletal, gde ga je i Spahija Józsi sastal te popital: odkud i kam? — Pavel uvijek pun šale mu odgovori, da ide u Budapeštu, jer se bude onde dva tjedna konjski sanjam na veliko obdržaval, pak bi si čoviek mogel gde kaj mešetarenjem zaslužiti.

Dok je na to Pavel iz kolodvora zgignul, mozbit se je do Kerestura odpeljal, pak od onud u Legrad — pripoviedal je Spahija Józsi po Kottoribi, da je Pavel otišal u Budapeštu na senjem, da tam ostane dva tjedna i da bu na svaki način cholera dobil, a drugi su opet govorili, da ju je dapače već dobil, te je i umrl, i da je već na kerepeškom groblju u Pešti na vekivećnom počinku.

Kad je jedan krat — i baš slučajno poslie dvieh tjednov — dojde Pavel od nekud u Kottoribu po nekakovem svojem

poslu, i jer ga je želudac pričel opominjati, da je pet dugo hodil, a njemu u dublinu nikaj poslat, i jer ga je pred vrati viseća borova svrz na Remuževoj hiži, namigavajuć pozivala, anda je stupil nutar u sobu za pive i

»Oh, oh, Pavel je došal iz Budapešte! — viknu nutri sedeći kottoribčani prestrašeno i odbeše svi bliedi u licu na druga vrata van, kak da bi po bielom danu kakovu strahu zgleдали.

Pavel je sad posve sam sedel u sobi, te su mu jedino zujeće muhe činile društvo, je ovi bedasti kukci neimaju niti pojma, da čoviek, koj iz choleraške okolice dojde, je pun nevidljivih, ali strašno pogibeljnih bacteriala i da more uslied toga tu strašnu bolest na druge prenesti.

Ali to su znali kottoribčani i zato su iz sobe zniknuli, jedno za to, da sami sebe sačuvaju, a drugo, da birova odmah na pogibelj upozore, za da odmah svoju službu i dužnost učini.

Nekaj za jesti ili piti pak za Pavla nije baš nikaj tu bilo, on je slobodno svojim žepnim nožem po na pol izpražnjenimi kupicami obezavših pivecv kucal i zvonil; krčmar Remuž nije inal volje sa u Pavlovoj opravi zadržavajućimi se baccillami poznanstvo vćiniti, te je stoga ostal sa cielom

Kod ovih veliju, da je povraćek k životu nemogućen, vu ar čovjeku nema pluća, najpotrebnešega (najnuždnijega) organa za proces dihanja. I doista žalostno je za nauku i čovečanstvo, kaj doktori nikako još ne izumieše pozitivno vraćto ili sredstvo, ako ne za izvraćenje zevsema pokvarjenih i sprljenih pluća, a ono bar da se premeniju (zamene) drugim kojim sredstvom? to jest aparatom posredstvom koga bi se mogel svršavati proces dihanja. Zadaća, iatna, nije lehka, ali vu doba, gde razum gospodari, našla bi se mogućnost, da čovek diše posredstvom proreza vu grlu i uglavlivanjem vu taj prorez čevnoga aparata kak ga je zamišljaj glasoviti americkanski doktor dr. Milchs.

Jednom rečju, medicina je dužna za: vzeti se ozbilno za posve novu stranu svojega obreta, kak veli dr. Weber. Prije svega treba da je ona ozbiljna i neumorna posrednica pri svakom pogrebu. Pri nas kak i vsigdi, navada je, da se doktor već neprijajtuje, čim je betežnik vumrl, kak da je nepotreben kotrig družtva. Navadno smrt konstatira zvanični (službeni) doktor. To je vu obće značajna falinga, jer sad je upravo doktor potreban.

I ako njegova vraćta ne pomoreju, i ako je betežnik očevidno vumrl, opet radnja njegova treba sada najviše da se pokaže. Porodica će svagda dospeti da mrtvoga spusti vu grob sa vsima obredima. No doktor ili pak doktorski skup dužen je, kako tvrdi (dokažuje) glasoviti doktor ruski, dr. Smolenski, pokušati vsa naučna sredstva, da bi ribanjem galvanizmom, parenjem i drugim sredstvima pobudil vu telu iskru života. Koliko ljudi vumira, veli dr. Tavaglioni, od starosti, to jest od toga, kaj je organizam zevsema popustil, mehanizam odsudno oslabil, životni procesi postali nemogućni? Težko, da jeden od 10.000 i više. Svi ostali vmiraju nasilnom prije vremenom smrtjom, od protiv prirodnoga života, od vnoge i hrdjave hrane, od spiritoznih pijačah, od zaraze ili oslabljenja i t. d. Vudri i vručina, izmrljive zimice (groznice) i suhi beteg (sušica, hef-

tika). — to su glavni zroki smrti. Nisu znali da živiju i po tom vumrli su raneeše i nedečekali prirodne smrti od starosti.

No znamo, da pri udarima (kapi, božji bič) čovek ređko se more smatrati da je zevsema vumrl, jer kod sposobnosti spametnih dok doktorah i kod potrebnih aparata vekši del povraća se vu život. A vu vručini betežnik gustokrat dohadja vu samrtno spavanje, koje još nije sasvim smrt i od kojega obumrli povraća se stopram vu grobu.

Anda dužnost čovečnosti iziskuje, da vsaki, koji vumre, prije svega prejde preko rukah izprobanih doktorov, koji su obvezani pokušati nad njim vsa naučna sredstva, e bi ga povratili vu život. Stopram kad se upotrebe vsa ona sredstva, kad podpunni položaj tela pokaže, da je i zbilja to već truplo, neka se pristupi obredima, koji pripadaju kojoj vjeroizpovjedi.

KAJ JE NOVOGA ?

Dvorske vesti.

Njezina c. i kr. Visost kraljevna vdovica nadvojvodkinja Štefanija razgledala je prekjucer vu pratnji nadvojvodkinje Elisabete znamenitosti Moskve.

— Njegovo c. i kr. Visost nadvojvoda Ferdinand otišaj je iz Innsbrucka vu Gmunden.

— Nj. c. i kr. Visost nadvojvoda Ljudevit Viktor povrnul se je iz Monakova vu Salzburg.

— Nj. c. i kr. Visost nadvojvodkinja Alica toskanska stigla je prekjucer sa svojom svasti Nj. c. i kr. Visosti groficom Marijom Isabelom od Trapani vu Monakov, odkud se je včera povrnula vu Salzburg.

Njemački car vu Budimpešti.

Kako magjarske novine javljaju, stići će posjeje totiskih manevara kralj Ferencz Jožef i njemački car Vilim vu Budimpeštu, gde će prisustovati svetčanoj predstavi vu operi, pohoditi Margaretin otok i otvoriti primanje

na dvoru vu čast njemačkomu caru. Poslje boravka od tri dana vratit će se car vu Berlin, a kralj Ferencz Jožef ostal bude vu Budimpešti.

Ženska vlada.

Vu Jamestovnu Kansas, zauzele su prigodom posljednjih izbora sva činovnička mjesta vu magistratu, počam od načelnika, žene. Čim su ljepotice primile vladu vu svoje ruke, vpeljale su odmah naredbe, po kojima bude se točno pazilo na moralno ponašanje vezda slaboga spola, muzkaraca. Naročita se je pažnja imala posvetiti igračnicama. Da neostanu paragrafi samo na papiru, nježni su stražari oboruzani sekirama i sličnim oružjem, počeli po noći pohađjati igračnice (kartanje) i tirati odonud prestrašene muzkarce. Kad su vu jeden od prvih tamošnjih salona provalile, razbegli su se igrači na sve strane, uz oduševljeno klicanje ludstva, koja je čez obloke taj prizor kontrolirala. Za kaštitu polulapali su stražari ves namještaj salona i odprli vse lagve pive i žganice, a posljedica toga je bila, da se je vulična rulja (fakini) do norosti opila, slaveći »blagostanje« kaj ga vuživa pod mudrom upravom ljepoga spola.

Pijanstvo englezkih ženah.

Čovek golovo nebi veroval kak je strast pijanstva razvita vu englezkih žena. Prez razlike na stališ, položaj i imetek piju bogate kak i siromaške žene. Dan na dan more se vu Londonu videti žalostnih i odurnik prizora, kaj ih prikazuju pijane žene Bogateše dakak da ne izlaze na vulticu, nego se mirno odpelaju dimo i spavaju. Da se tu i nesreća dogadja, razumije se samo sobom. Nu težko da je je ikoja još bila takva, kakova se je sbila ovih danah vu Londonu, a povod joj je pijanstvo. Žena nekoga radnika kod željeznice, Symonds, opijala se je gotovo svaki dan. Zaradi spočitavanja tovaruša, hotela je, da se uzdrži od te gadne strasti, ter je vu istinu tri mjeseca »postila«. Nu jubilejska slava razigrala je i nju, ter se je neki dan opet

svojom familijom negde vani pod sušom, za Pavla i njegovo zvonenje gluh i niem.

Kad je Pavlu ta ciela komedja već prebedasta postala, i on si je baš plana napravil, k nekojemu drugomu, manje strašljivomu krčmaru oditi, odpru se na jedan krat vrata i tu se pokaže birov i kapuš, obodva stvari primeruom ozbiljnostjum i strogo službenim licem, kapuš još izvan toga, makar je i vručina bila, sa strašnem zimskemi rukavicami na rukah, za da Pavla, ako bi hotel vujti, bez svake pogibelji za svoju osobu, prime.

»Mezga Pavei putnik iz Budapešte« — veli poglavar občine — »stanite se i hodite za menom u spremište za špricalke na desinfekciju . . . ali ostanite šest korakah za menom . . . razmete!«

Pavel je dakako odmah si mislil, da razne, kaj birov misli znijim; ali temeljita desinfekcija velikom špricalkom mu je na toliko postala nepovoljnoma, da se nije mogel zdržati, a da nebi gospodara občine upozoril na to, da on niti nije došel, Budapešte pak ako bi došel, tak bi usljed osobite naravi bacteriah, ovakova procedura sa špricalkom mačka vriedila, a to baš zato, jer se ovi nevidljivi razprostranitelji bolesti u vodi najbolje čuti.

Ali birov je odgovoril: »Usled visoke naredbe se »batterie« moraju skončati, a

proti takovoj potmajnoj živini mora čoviek svimi elementi se boriti! Ja sam u spremište za špricalke pozval sve starešine, za da onde svi zajedno cielu naredbu još jedan krat prerešetamo, i kak najdemo da je najbolje, onak učinimo. Anda . . . hajde sad!«

I sad se je Pavel moral povditi, — i izbilja, u spremište med špricalkami su stali svi starešine, a občinski pisar je spuknul iz zepa pismo čtel, do toga pak vriemena je Pavel moral nekoliko korakah na strani stati, straženi po kapušu. I tu se je sad razpravljalo, kaj se imam takovim čoviekom učiniti, za da se na njem živuće »batterie« pokolu.

Ali ljudem je naredba, akoprem posve jasna, ipak bila nejasna i anda su glavami kimali i stepali i nikak si nisu znali pomoći i nisu znali iz tog mučnjaka van, dok se nije poštuveni mesarski metšer Farkas zglastil i rekel, da se »batterie« najsigurnije pokolu, ako budu Pavla na nekoliko vur u dim metnuli, za dobro občine on u to ime drage volje prepušća svoju prevudjelnicu (komora, u koju se meso obes i onda dim nutar iz dimnjaka pušća).

Od predlog se je neizmerno svim poglavarom dopal, i Pavel bude poleg svega svoga protestiranja u prevudjelnicu silom odpelani i nutar zaprt, zatim se je na komenu zakurilo i na ogenj nekoliko friškog

svrvoja metnulo, za da bu više dima, koj se je izbilja i tak razvijal, da bi u njem i najzvučeneši ognjogasec mogel dihanje pozabiti.

Zatim su se starešine razišli, veseli radi dobrog čina, a birov je doma poiskal novo pero za da kotarskoj oblasti pojavi, kak je u Kottoribi pogibelj cholere prepječil.

Baš u to vrieme su se prijavili dva žandari, koji su obhodnju držeći slučajno baš onda gutem kroz Kottoribu išli, i sad nije bilo potrebno birovu da piše na oblast, jer je to sad mogel žandarom ustmeno prijaviti, a oni budu već dalje.

»Pak kaj ste tim čoviekom načinili?« — zapita žandar.

»On sedi pri mesaru u prevudjelnici, a za tri ure, kad budu sve »batterie« mrtve, onda ga van pustimo« — odgovori birov.

»A za Boga« — zakrči žandar — »em se taj čoviek onda mora zadušiti! — Vodite me odmah na to miesto nesreće!«

»Viš, viš« — začudi se birov — »na to nismo niti mislili!« — I sad je išlo sve zagrabce proti mesarevoj kući, uzput njim se je sve pridruživalo, kaj je samo imalo noge, a svaki je svoje opazke nad bedastocum poglavarah prifrkal.

Je, ljudi već jesu takovi, potlam znadu prifrkatvati, a sami nebi niti za vlas drugčije načinili.

U tom vriemenu Pavlu, međjutim niti

zalejala vhiskiem i brandy-em tak, da je kakti prez svēsti došla dimo. Kad se je tovaruš povnuł dimo i opazil ženu vu tom stanju, odišel je od hiže i od srditosti i žalosti cēlu noć vuni izostal. Kad se je vu jutro povrnul dimo, imal je kaj gledati. Sve njegovo četvero dēce ležalo je ogrezlo vu krvi, koja je gotovo tekla po podu. Ojadjeni qlec zval je jednoga kvarternika, da ide znijim pregledati dēcu i vezda su opazili i mater im s razrezanim vratom na postelji. Nešrećnica je vu pijanstvu zaklala svoje četvero rodjene dēce, a onda i sebe. Ona je još bila malo živa kak i jeden dētec, ter su prenešeni vu špital, gde je i vumrla.

Gde je vumrla majka Božja?

Medju pitanji vjerske historije i arkeologije jedno je, kojim se, već črez više vjerkova, have kršćanski vučenjaki. To je pitanje: gde je vumrla majka Božja, i vu kojoj je hiži stanovala vu času smrti svoje. Vu Jeruzalemu? Vu Efezu? Mnenja se vu tom pogledu razilaze. Na početku ovoga stoljeća dokazala je glasovita sestra (opatica) Katarina Emmerich, nepismena seljakinja iz Westfalije, vu svojih »Odkrićih«, kaj ih je diktirala vu pero spisatelju njemačkom Klementu Brentano, da se je hiža, gde je majka Ježuseva vumrla, nalazila vu Efezu. Seljakinja ta imala je svojstvo dvostrukog vida (Helleherin, clairvoyante), dak je dokazovala da točno vidi tu hižu i opisala ju koli iz vana toli iz nutra najvećšom preciznošću. »Revue des Revues«, uvažena smotra franczka, pripovēda, da je neki Francez, pokehdob je čital »odkrića« sestre Katarine Emmerich, odišel je vu Efez, gde da je, upravo na mjestu, što ga »odkrića« bile naznačila, našel je hižu, koja da zevsema odgovarja opisu vu »odkrićih«. Tu hižu da narod zove Panagia Kapuli, kaj znamenuje hiža presvete. Povodom toga odkrića odpulil se i sam nadbiskup smirnski, Msgr. Andrija Timoni, vu Efez, da kontrolira nalaz i franczskog putnika i njemačke opatice. Po njegovom menju odgovara Panagia Ka-

puli i po svom položaju i nutarnjoj uredbi posvema viziji njemačke opatice. Ovo odkriće dalo je već povodom vnogobrojnim razpravam vu katolickom svētu.

Logia ili govori Ježusa Kristuša.

Kako smo i mi vu svoje vrēme javili, nadjen je vu Egiptu nezdavnja skup papiroso koji sadržaje govore Zveličiteljeve. Mjesto nazališta bil je nekud cvetući rimski grad (veliki varoš) Oxyrhyncus, oko 120 englezkih miljah južno od denešnjega Kaira. Rukopis je bil pisan grčki, a vezda su ga uredili i preveli na englezki Mr. Bernard, P. Grenfell i Mr. Arthur S. Hunt, ter je ovih dana izišla vu Londonu knjizica pod naslovom »Logia«, or the Sayings of our Lord. Knjizica sadrži sbirku Ježusevih govorah, od kojih sam su neki familijarni, ali ih ima i takvih, koji još nigde nisu bili popisani. Ako i nije još ustanovljena autentičnost tih govora, ipak je knjizica od velike historijske važnosti, ar je najstareši originalni rukopis svetoga pisma.

Osudjene otrovnice.

Kako smo vu svoje vrēme na glas dali, obtužena je vu Hódmezövásárhely čitava družba zloglasnih tamošnjih otrovnica. Vezda je poslje duge razprave izrečena osuda, kojom se obsudjuje: I Mariá Jáger zaradi zločinstva umorstva vu slučaju Julije Varga i vdovice Csordás kakti pomagačica, a vu slučaju Julije Kóti i Mucsi Mihalja kakti počiniteljica na smrt (na galge); Turi Mihalja žena Lidia Varga radi zločinstva umorstva na kvar Julije Varga na smrt; Hódi Pavla žena Csordás Nagy Lidia radi zločinstva umorstva na kvar Julije Varga i vdovice Csordás na smrt (na galge); Bán Ferencza žena Judita Szapanos radi zločinstva umorstva Julije Varga na smrt (na galge); ne doživotnu tamnicu (rešt) osudjen je vdovica Mucsi Mihalja Tóth Lidia radi umorstva lastovitoga svojega tovaruša i Ivan Horváth radi umorstva rodjene matere na doživotnu tamnicu; na šest ljet tamnice osudjen je Samuel Gyulás-Kiss zaradi pomaganja vu zločinstvu umorstva Julije Kóti-Kiss. Obsudjeni su mirno poslušali osudu, ter se na njima nije opažalo nikakvih znamenjah uzbudjenosti (nemirnosti).

Papirnatu rublje.

Za vrēme kinezko-japanskoga tabora, nosili su kinezki soldati rubaće i gaće od papira, ter ih je to, veli se izvrstno branilo proti zimi. Vezda su i vu prajzkoj vojski pravili próbe, da vpelaju takovo rublje. To im međutimoga nije uspelo, ar je papir već za dva tri dana na švelu propucal (razdrapalo). Poleg vsega toga papir je ipak izvrstna obramba proti zimi. Težaki vu fabrikah papira navadni su noge oviti čvrstvo papirom a onda preko toga oblečeju opravu, ter velija da ih bolje čuva i brani nego i najtoplješe sukno. Papir je nadalje dober i proti reumatizmu, ter si je već vnoći olekšal boli, ovišvi komad papira oko bolnoga mjesta i noseći ga nekoliko dana. Vu zimi, da čovek ne ustaje na hladan pod, dobro je već na večer pokriti pod papirom — dva tri arkušna novinah — i tak se osloboditi prehlade i betega.

Kratke novosti.

— Zakon o metričkoj mjeri primljen je vezda vu obedvem englezkim hižama parlamenta.

— Iz Carigrada javljaju, da je ovih dana počinjem atentat na Edhem paši. Vu Domokosu mu je bila poslana škatulja iz Soluna, koja je eksplodirala, kad ju je adjutant odprl. Bomba je odnesla adjutantu ruku.

— Vu Budimpeštu se je ovih dana povrnul glasoviti lutrijaš Farkaš, koji, kako je poznato, poslje svoga petgodišnjega tamnovanja živi vezda vu Ameriki.

— Siamski kralj pohodil bude početkom septembra Pariz, gde mu pripravljaju sruđaćen doček.

Nekaj za kratek čas.

Jeden doktor dal je svojemu šnajderu nazad opravu, ar je ne bila dobro skrojena. Za jeden tjeden srel se je šnajder s doktorom, prav kak su mrtvoga nesli na grobje. Oh! kak su oni gospon doktor srećni, rekeli je šnajdar.

Kak, zakaj? zapital je doktor.

Zato, da njim njihovo srušano delo nigdo dimo nedonese, rajši na grobje.

Oficir (regrutu): »Jeli znaš plavati?«

Regrut: »Znam.«

Oficir: »Gde si se vučil plavati?«

Regrut: »Vu vodi.«

Navučitelj: »Vsaki čovek mora na dobrom glasu biti i paziti na njega, ali se i mora od vsakoga greha habati. No Francek, na kaj ti moraš osobito jako paziti?«

Francek: »Na guske.«

Pred sudom.

Sudec: »Kaj vas nije sram, tak nepošestljan, susmasti došli sim?«

Obtuženi: »Nu je, gospodin sudec, lahko je njim govoriti, kad nemaju niti jednoga lasa na glavii!«

Iz škole.

Navučitelj: »Pavlek, ti imaš tri breskove, od tih poješ dvē, kuliko ti ostane?«

Dijak: »Dvē koščice i jedna breskova.«

Ljubomornost.

Gost: »Čujete Mimika, ja sam ljubomoran na onoga gospona tam!«

Kelnerica, kojoj je to šmajhlalo: »A zakaj molim vas, ja sam samo dvē tri reći s njim pregovorila!«

Gost: »Donesli ste mu vekše gambaloe nego meni!«

Pitanje maloga deteta.

Komaj tri ljet stara dēvojčica zapitala je svoju majku: »Draga mamika, kad si se rodila, jeli si bila dečko ili dēvojčica?«

Glád Ferencz.

Gabona árak. — Ciena žitka.

I m.-mázsa.	I m.-cent.	frttól	frtig
Buza	Pšenica	10.00	—
Zab	Zob	5.50	—
Rozs	Hrž	6.00	—7.00
Kukoricza ó	Kuruza stara	00.0	—
» » uj	» nova	5.50	—
Árpa	Ječmen	4.50	—5.00
Fehér bab uj	Grah beli	5.50	—
Sárga » »	» žuti	4.25	—
Vegyes » »	» zmēšan	4.00	—
Lenmag	Len	7.50	—
Bükköny	Grahorka	4.70	—

najmenje nije na pamet došlo, svojom smrtjum birova u nepriliku spraviti, a k tomu je i sustav takove komore za prevudjvanje dobro poznal.

On je anda luknju, kroz koju je dim u komoru išel zasunom zasunul, u luknju kroz koju se je dim iz komore van pušcal, široko odprl, onda se je, u tmni okolo pipajući, na jednu škrinju sel, a onda je onak na pamet rukami u višak posegnul i onde zahvatil jednu klobasicu, koja se je bez ikakvog suprotivljenja dala pojesti. Slušajući glas svojega želudca, joj je i tu čast izkazal, pak je kotačec za kotačecom od nje rezal, dok se na jedan krat nisu vrata komore otvorila i oslabadjajuća hrpa, pod vodstvom dvijuh zandarah u niti najmanje zadimljenu komoru stupila.

Svi su bili veseli, da se je sve tak dobro zvršilo, niti nije nikomu na pamet došlo plaću iskati za pojedjenu klobasicu, svaki je bil vesel, kad se je Pavel na željeznicu sel i u Kraljevec odsopotil.

U prvog občinskoj siedienci za tim je bilo zaključeno, da ova znamenitost miestne občine nemetne u zapisnik.

Da nije jedan izmed starestinah sam cielu dogodovštinu pripoviedal, ja nikada nebi o tom niti rieći znal.

Em. Kollay.

Nyiltér.*

E rovat alatt közlésekért sem alaki, sem tartalmi tekintetben nem vállal felelősséget a Szork.

A selyem el van égve! ezt szokták a hölgyek mondani, ha az illető ruha darabok igen sokszor már a 2-ik és 3-ik viselet után a hajásokban elhasadnak vagy mint a vatta szétmálnak; ezen jelenség nem a véletlen által okozott elégsé! hanem a selyem, hogy az vastagabbnak s még is olcsónak tűnjék fel, tudatosan leszen czinn- és foszpor-savval pázolva, melyek a nyersselyem érszálat mintegy szétvájják; az ilyen festési eljárást „megterhelésnek” nevezik! mentül jobban óhajtják a selymet megnehezíteni, annál több czinnfürdőt megen az keresztül, hogy az ezen mérget tökéletesen magába szívja. Az így festett selyem — a legnemesebb szövés! — a halál csiráját tehát még mielőtt az a szövészekre kerülne, már is magában rejti. Az ilyen szálakból készült úgy nevezett selyem szöveteknek rövid használat után természetesen szakadoznunk kell mint a gyujtó kancsóknak aszerint, amint azok többé avagy kevésbé terhelhetők meg. — A drága öltözök (készítési díjjal együtt) tökéletesen értéktelen. Az én valódi selyemből szőttven küldök postafordul-tával porto- és vámtentesen mintákat. — **Henneberg G.** (cs. és k. udvari szállító) selyemgyárai, Zürichben. 6

HIRDETÉSEK.

The Continental Bodega Company
Valódi hamisítatlan külföldi borok

- Portbor •
- Sherry •
- Madeira •
- Marsala •
- Malaga •
- Tarragona s.a.l
- Legjobb
- bévasárlási forrása

Raktár:
Hackl Károly és Stráhia Testvérek
 uraknál
 Csáktornyan.

814 2-20

Eladó, esetleg bérbeadandó!

Nagyfalu községben fekvő, kőből épült Szoltsits József tulajdonát képező előbb Körngast-féle

lakház

és 28 hold szántó föld szabad kézből eladó, esetleg bérbeadandó — Bővebb felvilágosítással szolgál

821 2-2 **Hackl Károly**
 vasuti vendéglős Csáktornyan.

2486/Ük. 1897.

Árverési hirdetményi kivonat.

A csáktornyai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az államkincstár végrehajthatónak Varsits Mária férj. Horváth Jánosné végrehajtást szenvedő elleni 40 frt 24 kr. tökéletesítés és jár. iránti végrehajtási ügyében a nagykanizsai kir. törvényszék és a csáktornyai kir. jbróság területén levő VI. hegykerületi 1572. Ük. 1660/4. hrsz. a. ingatlan 289 frt és 1660/1/2. hrsz. a. 99 frtban az árverést ennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelelt ingatlan az **1897. évi augusztus hó 21. napján délelőtti 10 órakor**

a VI. hegykerületi község bíróságánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatul fog.

Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az

1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényét átszolgáltatni. 820

A kir. jbróság mint tkvi hatóság.
 Csáktornya, 1897. évi június hó 14-én.

Legújabb találmány házfestésre!

MAYPOLE SOAP fest minden színben és árnyalatban.

Ez a világhírű szappan 15 perc alatt egy kevés forró vízzel ruhát, blouzt, gallért, selyemszövetet, bársonyt, satint, creton, batiztot, keztűt, szalagot, csipkét, stb. bármilyen színre fest; minden ruhát ujja varázsol; a festés színtartó, nem fakul, méregmentes, a szövetet nem rontja. **Egy drb. 40 kr. (fekete 50 kr.)** ez egy női blouzra elég. Minden darabhoz használati utasítás van mellékelve.

Szabadalmazva az egész világon.
The Maypole Company, Limited. London.
 Vezérképviselőség Osztrák Magyar Monarchia, Balkánföldök, Török- és Görögország részére:
Sonnenschein Lipót
 Budapest, Arany János-utca 15. szám.
 815 Csáktornyan kapható: 2-3

Gráner Testvéreknél.

Korszokolható találmány 500 százalék megtakarítással!

Szaftalan és nyomban száradó

Valódi csakis fél és 1 kilós üveg-palackokban

határozottan Christoph-féle lakk kérendő.

Christoph Ferenc SZOBAPALLÓ-FÉNYLAKK

határozottan Christoph-féle lakk kérendő.

u. palókra és parketre, mely csupán fényt ad. Különösen parokre s olajfestékek mer bemáztolt egészen új palókra való. Csak fényt ad, emélfogva nem fedi el a fennsztrát. Postacsomag, körülbelül 13 négyzet mtr. (két közepnyagú szobára való) 5 frt. 90 kr., vagy 9¹/₂ márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktárak vannak, ide küldendők. Mintamutatók és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A beárasításnál tesék jól vigyázni a cégre s a gyári jogra, mivel ezt a több mint 1850 éve letelt gyártmányt oké-je utánaznak és hamisítják, s sokkal rosszabb, s gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozták forgalomba.

Christoph Ferenc,
 A valódi szobapalló fénylakk feltalálója és egyedüli gyártója,
Frága, K. Berlin.
 Zürich.
 Csáktornyan:
GRANER TESTVÉREKNÉL.

SZIVATTYUK

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazdasági és iparezélokra.

UJDONSÁG!

Bower-Barff-féle szabadalmazott inoxydálási módszer szerint inoxydált szivattyuk rozsdá ellen védve.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

W. GARVENS, Wien.

MÉRLEGEK,

legjobb javított rendszerű tizedes százados és hidmérlegek fából és vasból, kereskedelmi közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari ezélokra. **Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek.** Commandit-társaság szivattyú és mérleggyártása.

L. Wallfischgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6. sz.

Árlejtési hirdetmény.

A túske-szent-györgyi róm. kath. iskolaépület javítása (kőmives-, asztalos-, ács-, lakatos-munkálatok) nyilvános árlejtésen **1. évi augusztus hó 7-én, szombaton, reggeli 8 órakor,** a túske-szent-györgyi iskola helyiségében fog kiadatni.

A költségterv 2381 frt 33 krra (kétezerháromszáznyolcvanegy frt 33 kr.) van felvéve.

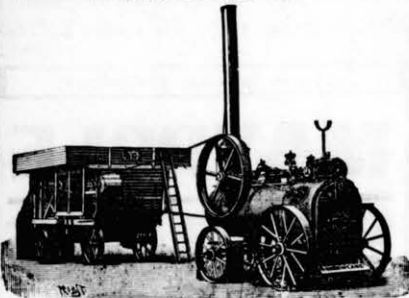
822 **A túske-szent-györgyi iskolaszék.**

Drössler Károly

cs. és k. szab. gazd. gépgyár, vas és ércöntőde
Budapest, VI., Váci-körút 59. sz.

747 Alapított 1866-ban. 15—20

Ajánlja saját gyártmányú legkiválóbb kivitelű szabadalmazott gőzcseplőkészleteit, melyek a magyar gazdasági viszonyoknak legcélszerűbben megfelelnek és az összes gazdaságba vágó gépek.

Kizárólagos képviselés Magyarországon részére LANZ HENRIK mannheimi cégtől,

mely elismert legnagyobb és legjelentékenyebb gyár gőzmozdonyok és cseplőgépekben; utóbbiak háromszori legtitizítésre berendezve.

Ezen készletek minden eddigi versenyespélésnél az összes versengő belföldi és angol gyártmányokat legmagasabb kitüntetéssel legyőzték. Ezek tehát a világ legjobb cseplőkészletei.

Képes árjegyzékkel bérmentve, felvilágosítással készséggel szolgálunk.

Eredeti párisi

GUMMI és HALHÓLYAGOT

788

luczatonként a 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, és 8 frtjával küld 1881. óta bárhova 4—26

REIF J., specialista, BÉCS I., Brandstätte 3.

Teljes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Legbiztosabb szer

az általánosan elismert és jó hatásának bizonyult

„BARÁT ITAL“

ezimű növényeszer gyomor-likőr készítményem **székrekedés, étvágytalanság** és az ebből eredő bajok ellen. — Egy üveg ára 40 és 80 krajczár használati könyvvel együtt, mely számos köszönő levelet tartalmaz.

Kapható Csáktornyan: **Gráner Testvérek, Heinrich Miksa, Tódor Róza, Fink Testvérek, Deutsch Salamon** fűszerüzleteiben, valamint nálam **Hódmező-Vásárhely, Árpád-utca 12. szám. ZENKE ZOLTÁN.**

Városi és községi kereskedők nagyobb engedmény mellett elárusítás végett kerestetnek.

A nagyméltósági m. kir. és osztr. csász. és kir. kereskedelmi miniszter urak által 786 kihirdetve és törvényesen védve. 7—10

Különlegesség poloskák, bolhák és konyharovarok ellen.

Molyok és parasiták ellen a háziállatokon stb.

Raktárak:

Csáktornya:

Özv. Göncz Lajosné,
Gráner Testvérek,
Heinrich Miksa,
Tódor Roza,
Stráhia Testvérek.

Alsó-Lendva:

Fuss Nándor,
Freyer Fülöp,
Arnstein Benő,
Freyer Lipót.

Perlak:

Kramarits Victor,
Sosterics Pál.

Polstrau:

Robie Miksa.

713 7—8

ZACHERLIN

csodálatosan hat! Pusztit eddig elérhetetlenül biztos és gyorsan bármily rovar,

miért is vevők milliói által dicsértetik és kerestetik. — Ismertető jelei: 1. lepecsételt üveg, 2. „Zacherl“ név.